

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SUCHY LAS na lata
2005-2010**

Suchy Las, listopad 2004

Spis treści

Wstęp	str. 3
Ogólna charakterystyka Gminy Suchy Las	str. 5
Mapa problemów społecznych	str. 22
Analiza SWOT	str. 33
Misja	str. 35
Cele strategiczne	str. 36
Cele operacyjne i zadania	str. 37
Zasady realizacji	str. 42
Zakładane efekty	str. 42
Monitoring i ewaluacja strategii	str. 43
Zakończenie	str. 44

WSTĘP

Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami działającymi na poziomie lokalnym, stoją do rozwiązania trudne problemy społeczne. Pogłębiające się dysproporcje dochodowe rodzin, zwiększająca się sfera ubóstwa, utrzymujące się na wysokim poziomie bezrobocie, alkoholizm, problemy egzystencji osób samotnych i starszych oraz niepełnosprawnych - tworzą powiązany ze sobą konglomerat problemów społecznych, które decydują w istocie o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną.

Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej jaką stanowi gmina. To właśnie na tym poziomie ulokowano odpowiedzialność za większość zadań pomocy społecznej. Pomoc tą ustawa z dnia 12 marca 2004r. definiuje jako instytucję polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Dalej wskazuje się, że pomoc społeczną realizują na zasadzie partnerstwa zarówno podmioty publiczne jak i niepubliczne.

Rozwiązanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, dlatego celowe jest strategiczne podejście, również na poziomie lokalnym, do zagadnień ze sfery polityki społecznej. Wyrazem tego procesu jest „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych”, kierująca działania władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej (głównie Ośrodka Pomocy Społecznej) i innych podmiotów - w tym obywatelskich. Jej powstanie stanowi realizację zapisu nałożonego przez powyższą ustawę na gminę. Wytyczenie strategicznych kierunków, oparte jest na wnikliwej diagnozie problemów społecznych występujących w gminie Suchy Las.

Zintegrowane podejście do problemów sfery społecznej zaprezentowane w przedmiotowej Strategii, pozwala na przyjęcie nowych rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki), a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy. Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób, ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym.

W ujęciu strategicznym pomoc

społeczna w gminie Suchy Las, nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu wsparcia materialnego potrzebującym. W ramach wypracowanej strategii przyjęto nowoczesne podejście do problematyki społecznej nastawione na:

- wzmocnienie postaw aktywnych,
- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,
- ścisłe powiązanie działań instytucji i organizacji społecznych

W Strategii istotną rolę odgrywa system wsparcia psychologicznego, umocnienie postaw aktywnych, poradnictwa prawnego, pedagogicznego, terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej połączonej ze stymulowaniem postaw „progospodarczych” wśród lokalnej społeczności.

Przedstawione rozwiązania systemowe stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania w ramach Strategii, pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenie form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie problemów poszczególnych grup docelowych.

Dokument ten został opracowany przez zespół pod kierownictwem Pani Haliny Marszał Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie - w oparciu o informacje ogólnodostępne oraz pozyskane od osób reprezentujących różne środowiska pracujące na rzecz mieszkańców gminy.

Ogólna charakterystyka Gminy Suchy Las

Gmina Suchy Las¹ wchodząca w skład poznańskiego powiatu ziemskiego położona jest malowniczo na obszarze Pojezierza Wielkopolskiego, na północ od granic Poznania. Jest jedną spośród siedemnastu gmin wchodzących w skład powiatu poznańskiego. Powierzchnia gminy Suchy Las wynosi 116,5 km² (11.655 ha - w tym 6.540 ha poligon)², z czego:

- grunty orne stanowią - 2682 ha (23% powierzchni całkowitej gminy),
- sady-131 ha (1%),
- łąki-213 ha (1,7%),
- pastwiska - 37 ha (0,3%),
- lasy - 3384 ha (29%),
- pozostałe tereny (drogi, nieużytki, wody, rowy) 5208 ha (45%).

Podczas uroczystości, która miała miejsce 20 czerwca 1999 roku gminie nadane zostały flaga i herb. Forma i treść insygniów nawiązuje do historycznych związków z kawalerami maltańskimi oraz przyrodniczych walorów regionu.

Do lat osiemdziesiątych XX wieku Gmina Suchy Las posiadała ściśle rolniczy charakter. Jednak po roku 1989 determinantami lokalnego rozwoju wyznaczającymi jego kierunki stały się przebiegająca przez jej teren trasa krajowa nr 11, a także sąsiedztwo poznańskiej aglomeracji miejskiej. Czynniki te znacząco uwypukliły spory potencjał rozwojowy gminy, przyciągając inwestorów oraz osoby chcące osiedlić się w niedalekiej odległości od miasta. Tym samym spowodowało to zaktywizowanie przedsiębiorczości mieszkańców. Zatem gmina Suchy Las stała się regionem rozwijającym się w dużej mierze poprzez umiejętne korzystanie z bliskości dużego miasta.

Kierunki rozwoju gminy określone zostały w uchwalonych przez Radę Gminy planach zagospodarowania przestrzennego oraz w „Studium Uwarunkowań i

¹ Sucholeski Portal Internetowy www.suchy-las.wokiss.pl

² Źródło: Referat Rolnictwa Urzędu Gminy Suchy Las

Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Suchy Las". W projektach tych wyznaczono:

- tereny pod lokalizację handlu i usług,
- tereny przeznaczone dla budownictwa mieszkaniowego,
- priorytetowe znaczenie ochrony środowiska naturalnego.

Szczególnie dynamicznie rozwija się południowa część gminy (północne rejony zachowały swój dawny charakter), leżąca przy drodze krajowej z Poznania do Piły. Rejon ten dzięki dogodnemu usytuowaniu oraz rozbudowanej infrastrukturze przyciąga kolejnych inwestorów. Przy wspomnianej powyżej trasie zlokalizowanych zostało wiele nowych inwestycji. Przede wszystkim należą do nich salony samochodowe, przedsiębiorstwa handlowe i usługowe branży budowlanej, ogrodniczej i rolniczej oraz zakłady produkcyjne: poligraficzne, odzieżowe, meblowe.

Ogromne znaczenie dla rozwoju gminy stanowi wytyczenie obszarów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. W tym przypadku również dogodne usytuowanie (bliskość Poznania), wzbogacone dodatkowo sąsiedztwem atrakcyjnych terenów rekreacyjnych (Góra Moraska, znaczne obszary leśne) oraz rozbudowane zaplecze infrastrukturalne, na które składa się dobrze rozwinięta sieć placówek użyteczności publicznej oraz lokalne połączenia komunikacyjne, stają się „magnesem” dla zarówno indywidualnych inwestorów, jak również firm specjalizujących się w budownictwie mieszkaniowym. Przykład inwestycji z tego zakresu stanowi:

- Osiedle Poziomkowe w Suchym Lesie (zabudowa wielorodzinna),
- Osiedle Jagodowe w Suchym Lesie
- Osiedle Przy Lesie w Suchym Lesie
- Osiedle Grzybowe w Złotnikach (o charakterze małego miasteczka z własnym rynkiem i pełną infrastrukturą, zabudowane domami jednorodzinnymi i szeregowymi).

Dalsze konsekwentne działania w tym kierunku połączone z postępującą migracją ludności z Poznania przyczynić mogą się do znacznego wzrostu liczby mieszkańców gminy.

Istotnym wyróżnikiem Gminy jest zajmujący ponad 60% jej powierzchni poligon. Ten w znacznej mierze zalesiony obszar ze względu na bliskość Poznania pełni funkcję jego „zielonych płuc”. W 1994 roku część obszarów gminy weszła w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu „Biedrusko” zyskując dzięki temu prawną ochronę.

W skład gminy Suchy Las wchodzi dziewięć jednostek pomocniczych, tj.:

- **cztery osiedla:**

1. **Suchy Las** - to osiedle położone na południu gminy, graniczące bezpośrednio z Poznaniem. Efektem tego jest jego typowo podmiejski charakter. Do niedawna Suchy Las zamieszkiwany głównie przez osoby prowadzące gospodarstwa rolne, obecnie systematycznie zasiedlany jest przez migrujących mieszkańców Poznania. Powstają tu liczne osiedla domów jedno-i wielorodzinnych. Liczba zameldowanych na stałe mieszkańców Suchego Lasu (nieco ponad 4300), nie oddaje liczby osób faktycznie zamieszkujących na jego terenie, która jest znacznie wyższa. Znaczący przyrost liczby faktycznych mieszkańców Suchego Lasu generowany jest w znacznej mierze poprzez atrakcyjność cenową oraz lokalizacyjną i krajobrazową gruntów przeznaczonych pod zabudowę. Bardzo rozwinięta na tym terenie jest także infrastruktura użyteczności publicznej (placówki medyczne, oświatowe, handlowe, usługowe);
2. **Biedrusko** - to osiedle położone w północno-wschodniej części gminy, którego wyróżnik stanowiła zlokalizowana tam jednostka wojskowa (osiedle Biedrusko wraz z przylegającym do niego poligonem, znajduje się na terenach kompleksu leśnego o powierzchni ok. 7500 ha). Do okresu przemian ustrojowych przełomu lat 80-tych i 90-tych XX wieku Biedrusko miało charakter „garnizonu zamkniętego”. Jednakże gwałtowne zmiany polityczne, które dokonały się w ostatnich kilkunastu latach sprawiły, że Biedrusko „otworzyło się” na świat. Tak więc sytuacja uległa zasadniczej zmianie w stosunku do nie tak odległej przeszłości i obecnie osiedle to jest ogólnie dostępne, choć w dalszym ciągu od strony południowej dojazd do miejscowości jest utrudniony z powodu istniejącego tam poligonu wojskowego. Lokalizacja na tym terenie jednostki wojskowej wraz z poligonem sprawiała, że większości spośród około 2027 mieszkańców Biedruska związanych była zawodowo z wojskiem. Przez Biedrusko przebiega dobrej jakości droga powiatowa z Poznania do Wągrowca. Dominującą formą zabudowy na terenie osiedla są domy wielorodzinne tworzące zwarte zespoły architektoniczno-przestrzenne. Infrastruktura tego terenu jest cały czas modyfikowana i wzbogacana o nowe elementy. Zatem Biedrusko posiada duży potencjał rozwojowy dla lokalizujących tu swe przedsięwzięcia inwestorów. Obszar ten charakteryzuje się także unikatowymi walorami przyrodniczymi. Dzięki temu Rada Gminy w roku 1994 nadała tym terenom status Obszaru Chronionego

Krajobrazu. Niepowtarzalne piękno krajobrazu okolic Biedruska upodobał sobie filmowcy. Intensyfikacja podejmowanych na tym terenie działań związanych z ochroną środowiska stanowi zatem może najbardziej perspektywiczny kierunek dalszego rozwoju miejscowości (możliwości wynikające z usytuowania Biedruska na trasie szlaku wodnego rzeki Warty, włączenie osiedla do powiatowego programu „Warta”, mającego na celu przywrócenie rzece czystości i jej dawnego charakteru, plany związane z powstaniem stacji wodnej dla turystów);

3. **Złotniki-Osiedle** - położone na północ od Suchego Lasu po obu stronach drogi krajowej nr 11. Na terenie Złotnik-Osiedla obok zabudowy mieszkaniowej zlokalizowane są liczne firmy produkcyjno-usługowe i handlowe. Szczególnie aktywnym gospodarczo jest Jelonek. Teren ten stanowi prężnie rozwijające się centrum usługowo-handlowe, z największą w gminie liczbą dużych firm, głównie przedstawicielstw zagranicznych koncernów. Złotniki-Osiedle zamieszkuje ponad 1000 mieszkańców;
4. **Osiedle Grzybowe** - to nowoczesne, cechujące się wyjątkową estetyką osiedle mieszkaniowe, składające się głównie z domów szeregowych. Osiedle posiada pełną infrastrukturę, która powstała równoległe z zabudową mieszkalną. Ze względu na szybki rozwój Osiedla Grzybowego, Złotniki są w Gminie miejscowością o największej dynamice wzrostu liczby mieszkańców. Obecnie liczba stałych mieszkańców wynosi około 760.

- oraz pięć sołectw:

1. **Chłudowo** - największa w Gminie wieś usytuowana w północnej części Gminy, o typowo rolniczych tradycjach. Liczba mieszkańców Chłudowa wynosi obecnie około 1154 mieszkańców. Wieś wyposażona jest w wodociąg i gazociąg. Ponadto oddana niedawno do użytku oczyszczalnia ścieków, daje możliwość podłączenia w niedalekiej przyszłości Chłudowa do sieci kanalizacji sanitarnej. Na terenie wsi zlokalizowane są znaczne tereny przewidziane pod rozwój budownictwa jednorodzinne. Rolniczy charakter Chłudowa ulega stopniowym, lecz widocznym przeobrażeniom. Obok gospodarstw zajmujących się produkcją rolną, powstają drobne zakłady przemysłowe. Jednocześnie coraz więcej mieszkańców wsi rezygnuje z pracy w rolnictwie podejmując zatrudnienie w Poznaniu.;
2. **Golęczewo** - typowo rolnicza wieś, z dobrze rozwiniętym sadownictwem i ogrodnictwem położona w zachodniej części gminy. Golęczewo zamieszkuje obecnie około 742 mieszkańców. Wieś posiada tereny przeznaczone pod

zabudowę jednorodzinną, które wyposażone są w infrastrukturę techniczną niezbędną do prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju mieszkalnictwa. Na terenie wsi znajdują się obiekty znajdujące się pod opieką Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wieś Gołęczewo wyróżnia jej niejednorodny charakter. Składa się ona bowiem niejako z dwóch części - dawnej wsi polskiej oraz ul. Dworcowej, przy której stoją zabudowania w stylu niemieckim, wybudowane na początku XX wieku, na potrzeby niemieckich kolonizatorów;

3. **Zielątkowo** - niewielka (280 osób), typowo rolnicza wieś, położona na północno-zachodnim krańcu gminy, w dolinie rzeki Samica Kierska. Zielątkowo do niedawna miało charakter typowo rolniczej wsi, jednak malownicze położenie, w sąsiedztwie lasów, a jednocześnie bliskość szosy z Poznania do Obornik stanowi „magnes” przyciągający nowych mieszkańców;
4. **Złotkowo** - niewielka wieś, dawniej o typowo rolniczym charakterze, położona w zachodniej części gminy, na skraju lasów i poligonu. Złotkowo zamieszkuje obecnie około 311 mieszkańców. Miejscowość posiada pełną infrastrukturę techniczną: wodociąg, sieć elektryczną, gazową i telefoniczną. Dzięki swemu usytuowaniu (przy szosie i linii kolejowej z Poznania do Obornik) wieś przechodzi od niedawna okres intensywnych przeobrażeń. Lokalizowane są tu liczne inwestycje o charakterze produkcyjno-handlowym. Tym samym działalność rolnicza, do niedawna stanowiąca podstawę utrzymania mieszkańców wsi, coraz częściej ustępuje zatrudnieniu w dużych firmach na terenie Złotkowa. W planach znajduje się utworzenie na tym terenie rezerwatu przyrody „Gogulec”, który miałby chronić ten ciekawy pod względem przyrodniczym obszar;
5. **Złotniki-Wieś** - to miejscowość położona w południowo - zachodniej części gminy zamieszkała przez ponad 300 osób. Znajduje się tu Zakład Doświadczalny Akademii Rolniczej w Poznaniu, który prowadzi gospodarstwo rolne na obszarze ok. 600 ha, zajmując się uprawami polowymi oraz hodowlą.

Ludność gminy Suchy Las w czerwcu 2004r. wynosiła (wg zarejestrowanego stałego pobytu) 11.057 osób³. Prawie 70% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym, nieco ponad 20% to osoby młode - w wieku przedprodukcyjnym, a zaledwie niecałe 10% stanowią zatem seniorzy gminy. Proporcje takie z punktu widzenia rozwoju gminy uznać należy za niezmiernie korzystne.

³ Źródło: Referat Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Suchy Las

Ludność gminy ogółem		Ludność gminy w wieku przedprodukcyjnym ogółem		Ludność gminy w wieku produkcyjnym ogółem		Ludność gminy w wieku poprodukcyjnym ogółem	
11.057		2.382		7.561		1.114	
Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni od 0 do 17 r.ż.	Kobiety od 0 do 17 r.ż.	Mężczyźni od 18 do 64 r.ż.	Kobiety od 18 do 59 r.ż.	Mężczyźni od 65 r.ż. i starsi	Kobiety od 60 r.ż. i starsze
5.413	5.644	1.246	1.136	3.786	3.775	381	733

Ponadto w ostatnich latach obserwować można znaczny przyrost liczebności mieszkańców gminy (od roku 2001 do czerwca 2004 roku ponad 18%):

Rok	Liczba mieszkańców gminy
2001	9.585
2002	10.302
2003	10.850
Czerwiec 2004	11.057

W latach 2000 - 2003 na terenie gminy Suchy Las urodziło się 412 dzieci, zmarło zaś 267 mieszkańców. Mamy więc do czynienia z dość znacznym przyrostem naturalnym, co niewątpliwie pozwala z optymizmem patrzeć w przyszłość gminy.

URODZENIA w latach 2000 - 2003							
2000r.		2001 r.		2002r.		2003r.	
chłopcy	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki
53	49	46	36	51	44	74	59
Ogółem: 102		Ogółem: 82		Ogółem: 95		Ogółem: 133	

ZGONY w latach 2000 - 2003							
2000r.		2001 r.		2002r.		2003r.	
mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
56	27	24	25	36	36	38	25
Ogółem: 83		Ogółem: 49		Ogółem: 72		Ogółem: 63	

Ludność gminy w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia⁴.

Ogółem osób	Poziom wykształcenia							
	Podstawowe nieukończone i brak wykształcenia	Podstawowe ukończone	Zasadnicze zawodowe	Średnie		Policealne	Wyższe	Nieustalone
9.060	201	1.919	2.018	2.667		347	1.885	23
				Zawodowe	Ogólnokształcące			
				1.579	1.088			

Według danych zebranych podczas Narodowego Spisu Powszechnego, który miał miejsce w roku 2002 spośród 10.766 mieszkańców gminy Suchy Las 62% (6680 osób) posiada własne źródło utrzymania.

Typ źródła utrzymania	Liczba osób	Udział % wśród wszystkich mieszkańców gminy osób posiadających własne źródło utrzymania
Praca najemna	3543	53%
Praca na własny rachunek	849	13%
Praca w gospodarstwie rolnym	193	3%
Emerytura	985	15%
Renta	845	12%
Inne źródła utrzymania	265	4%

W jednostkach samorządu terytorialnego zatrudnionych jest łącznie 294 osoby, z czego:

- w placówkach oświatowych - 226,
- w Urzędzie Gminy - 41,
- w Ośrodku Kultury - 9,
- w Straży Gminnej - 7,
- w Ośrodku Pomocy Społecznej - 6,
- w Gminnym Ośrodku Sportu - 5.

Osoby utrzymujące się z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych, których na terenie gminy jest 380, gospodarują na powierzchni 1959 ha, z czego:

⁴ Narodowy Spis Powszechny 2002r. Referat Handlu i Usług Urzędu Gminy Suchy Las

- grunty orne stanowią - 1500 ha (77% powierzchni indywidualnych gospodarstw rolnych na terenie gminy),
- o sady-80 ha (4%),
- łąki-162 ha (8%),
- pastwiska - 26 ha (1,3%),
- lasy-71 ha (3,7%),
- pozostałe tereny (drogi, nieużytki, stawy, rowy, tereny kolejowe) - 120 ha (6%).

Według danych zebranych podczas Narodowego Spisu Powszechnego na terenie gminy Suchy Las znajduje się 3195 obiektów mieszkalnych⁵.

Zasoby mieszkaniowe					
Ogółem	W tym stanowiące własność				
3.195	Osób fizycznych	Gminy	Skarbu państwa	Zakładów pracy	Pozostałych podmiotów
	2.570	48	524	50	3
100,0%	80,5%	1,5%	16,4%	1,5%	0,1%

Na terenie gminy na dzień 31 grudnia 2003 roku zarejestrowanych było 1448 przedsiębiorstw. Najliczniejszą grupę spośród nich stanowiły firmy zajmujące się handlem stacjonarnym (12%), a wszystkie formy działalności handlowej (dodatkowo handel - dystrybucja i obwoźny oraz hurtownie) stanowiły prawie 25% ogółu przedsiębiorstw. Licznie reprezentowana była również branża budowlana (prawie 9%), firmy produkcyjno - usługowo - handlowe (5,5%), transport (8,5%) oraz usługi różne (11%). Przez pierwsze półrocze 2004r. zarejestrowano 58 nowych przedsiębiorstw, tak więc obecnie ich liczba na terenie sucholeskiej gminy przekracza 1500 podmiotów

WYKAZ PRZEDSIĘBIORSTW NA TERENIE GMINY NA DZIEŃ 31.12.2003r.	
BRANŻA	LICZBA PODMIOTÓW
reklamy, marketing, badanie rynku	44
betoniarstwo, kamieniarstwo	5
blacharstwo	12
budownictwo	126
ceramika	3
usługi consultingowe	17
doradztwo podatkowe	41

⁵ Narodowy Spis Powszechny 2002r.

gospodarczych.

dziewiarstwo	1
instalacje elektryczne	18
elektromechanika	18
usługi fotograficzne	4
fryzjerstwo	10
galwanizatorstwo	2
gastronomia	35
handel dystrybucja	38
handel obwoźny	62
handel stacjonarny	180
hodowla	1
hurtownia	70
informatyczne	30
kominiarstwo	2
kosmetyka	3
krawiectwo	32
kuśnierstwo	1
lakiernictwo	9
leśnictwo	1
praktyka lekarska	26
mechanika pojazdowa	34
nauczanie, korepetycje	23
obsługa rolnictwa	18
ogrodnictwo	4
poligrafia	18
pośrednictwo usługowe	21
projektowanie	16
produkcyjno - usługowo - handlowe	80
skup surowców wtórnych	3
spożywcze	5
sprzątanie wewnątrz	8
stolarstwo	31
szklarstwo	5
transport	123
wytwarzanie artykułów z tworzyw	25
usługi różne	162
weterynaria	1
wielobranżowe	31
instalacje wodno-kanalizacyjne	18
roboty ziemne	1
złotnictwo - jubilerstwo	1
ślusarstwo	29
Łączna liczba przedsiębiorstw	1448

Ponadto zaznaczyć należy, że na terenie gminy działa 17 zakładów pracy chronionej, w tym 13 prowadzonych przez osoby fizyczne. Większość z nich

umiejscowiona jest w samym Suchym Lesie (13), po dwa w Jelonku i Złotkowie. Tak duża liczba tego typu przedsiębiorstw w dużej mierze rozwiązuje problem aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych z tego terenu.

Ważniejsze instytucje gminne to

- Urząd Gminy Suchy Las,
- Komisariat Policji w Suchym Lesie,
- Straż Gminna w Suchym Lesie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Suchym Lesie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchym Lesie

Placówki oświatowe:

Przedszkola:

- Leśnych Ludków w Suchym Lesie
- Misia Uszatka w Suchym Lesie Oddział w Złotnikach
- Przedszkole w Zespole Szkół im. 7 Pułku Strzelców Konnych Wielkopolskich w Biedrusku
- Prywatne Przedszkole Piraciki w Suchym Lesie

- Przedszkole w Zespole Szkół im. o. M. Żelazka w Chludowie
- Przedszkole w Zespole Szkół im. O. M. Żelazka przy Szkole Filialnej Gołęczewie

Szkoły Podstawowe i Gimnazja:

- Szkoła Podstawowa im. W. Bogusławskiego w Suchym Lesie
- Zespół Szkół im. O. M. Żelazka w Chludowie Filia w Gołęczewie
- Szkoła Podstawowa w Suchym Lesie Punkt Filialny w Złotnikach
- Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Spółki „Verdum” w Biedrusku
- Zespół Szkół im. O. M. Żelazka w Chludowie
- Zespół szkół im. 7 Pułku Strzelców Konnych Wielkopolskich w Biedrusku

- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Suchym Lesie

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Suchym Lesie

Kultura

Ośrodek Kultury w Suchym Lesie

Biblioteka Publiczna gminy Suchy Las - filia w Chłudowie

Biblioteka Publiczna gminy Suchy Las - filia w Złotnikach

Sport

Gminny Ośrodek Sportu w Suchym Lesie

Ochrona zdrowia

Przychodnia Lekarza Rodzinnego w Suchym Lesie „Miromed” - Chirurgia

i Podstawowa Opieka Lekarska w Suchym Lesie „Topmed” s.c. -

Przychodnia Lekarzy Rodzinnych w Złotnikach Indywidualna Praktyka
Lekarska w Chłudowie

111 Szpital Wojskowy z Przychodnią - Gabinet Terenowy w Biedrusku - 2 punkty

Ponadto na terenie gminy Suchy Las funkcjonują:

- > Zakład Komunikacji Publicznej w Chłudowie sp. z o.o.,
- > Zakład Gospodarki Komunalnej w Suchym Lesie sp. z o.o.,
- > Pogotowie Energetyczne w Suchym Lesie,
- > Urząd Pocztowy w Suchym Lesie,
- > Urząd Pocztowy w Suchym Lesie Oddział w Biedrusku,
- > Urząd Pocztowy w Chłudowie.

Na terenie gminy działają następujące organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomost”

Celem Stowarzyszenia jest:

- o Zrzeszanie osób wyrażających czynną chęć pomocy osobom niepełnosprawnym w poprawie ich warunków życiowych, zdrowotnych oraz zwiększania zakresu ich uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym, zawodowym, kulturalnym, turystycznym i sportowym kraju;
- o Wyzwalanie inicjatywy osób niepełnosprawnych w kierunku jak najwszechstronnejszej ich rehabilitacji i leczenia rozumianych jako proces osiągnięcia optymalnego poziomu funkcjonowania w społeczeństwie po to, by zapewnić im możliwość kierowania własnym życiem;
- o Likwidacja barier psychologiczno-społecznych poprzez uświadomienie pełnosprawnej społeczności problematyki osób niepełnosprawnych i kształtowanie partnerskich postaw między tymi grupami;
- o Artykułowanie i reprezentowanie interesów osób niepełnosprawnych wszędzie tam, gdzie osoby te nie mogą działać osobiście, zarówno na terenie kraju jak i poza jego granicami. Stowarzyszenie swoje cele realizuje poprzez:
 - o Współdziałanie z organizacjami społecznymi, religijnymi, administracji państwowej, samorządowej, placówkami służby zdrowia i innymi organizacjami i stowarzyszeniami pracującymi dla dobra i na rzecz osób niepełnosprawnych;
 - o Organizowanie pomocy członkom Stowarzyszenia w rozwiązywaniu wszelkich problemów życiowych poprzez informację, pomoc prawną, socjalno-bytową oraz współdziałanie w organizowaniu działalności społecznej, gospodarczej i kulturalnej;
- o Prowadzenie działalności popularyzatorskiej, informacyjno-uświadamiającej, zmierzającej do pełnej integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem osób pełnosprawnych;
- o Ujawnianie barier społecznych, organizacyjnych, architektonicznych, komunikacyjnych i innych, ograniczających kontakt osób

niepełnosprawnych ze środowiskiem i utrudniających im rehabilitację oraz występowanie do kompetentnych organów o ich usunięcie;

- o Podejmowanie i popieranie inicjatyw społecznych zgodnie z celami statutowymi Stowarzyszenia;
- o Podejmowanie i prowadzenie wszelkich działań mających na celu ulżenie doli osób niepełnosprawnych oraz pomoc w organizacji ich życia we wszystkich kierunkach określonych przez samych zainteresowanych.

Sucholeskie Towarzystwo Przyjaciół Europy

Celem Towarzystwa jest szeroko rozumiana współpraca z mieszkańcami krajów europejskich i propagowanie idei wspólnej Europy. Powyższe cele Towarzystwo realizuje przez:

- o Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z podobnymi stowarzyszeniami w krajach Europy;
- o Promocję gminy Suchy Las i regionu wielkopolskiego poprzez organizowanie międzynarodowych spotkań, konferencji, konkursów
- o Współpracę kulturalną obejmującą wymianę zespołów artystycznych, organizowanie wystaw i koncertów;
- o Współpracę naukową, prowadzącą do zorganizowanych stażów, stypendiów i konferencji, a także organizowanie spotkań naukowych, odczytów w ramach współpracy grup zawodowych, klubów czy innych stowarzyszeń;
- o Działalność edukacyjną obejmującą: poznawanie historii, kultury i obyczajów podczas wizyt gości z zagranicy, edukację młodzieży szkolnej poprzez wymianę uczniów, organizowanie wspólnego wypoczynku letniego, naukę języków obcych, organizowanie kursów w kraju i za granicą;
- o Działalność turystyczną, rekreacyjną, charytatywną i towarzyską, integrującą członków Towarzystwa i lokalnej społeczności.

Sucholeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom

Celem Stowarzyszenia jest świadczenie pomocy zamieszkałym na terenie gminy Suchy Las dzieciom:

- o Pochodzącym z rodzin najuboższych;

- o Pochodzącym z rodzin wielodzietnych;
 - o Niepełnosprawnym;
 - o Poszkodowanym w wyniku wypadków losowych; o Szczególnie utalentowanym.
- Stowarzyszenie realizuje swoje cele przez świadczenie na rzecz dzieci:
- o Pomocy finansowej i rzeczowej;
 - o Finansowanie różnych form kształcenia;
 - o Organizowanie i finansowanie różnych form wypoczynku i rekreacji;
 - o Finansowanie leczenia, rehabilitacji i pomoc rzeczową dla dzieci niepełnosprawnych;
 - o Podejmowanie działań umożliwiających dzieciom niepełnosprawnym integrowanie się z rówieśnikami.

Towarzystwo Przyjaciół Gminy Suchy Las

Celem działania Towarzystwa jest wspomaganie rozwoju gminy Suchy Las i pomyślności jej mieszkańców we wszystkich działaniach życia publicznego. Swoje cele Towarzystwo realizuje poprzez wykonywanie następujących zadań:

- o Prowadzenie działalności informacyjnej i wydawniczej;
- o Inicjowanie i promocja projektów dotyczących harmonijnego rozwoju gospodarczego gminy;
- o Wspieranie inicjatyw związanych z gminnym życiem kulturalnym;
- o Organizowanie dyskusji oraz zlecanie ekspertyz dotyczących spraw gminy;
- o Podejmowanie współpracy z władzami gminy, m.in. poprzez zajmowanie stanowiska w istotnych dla gminy sprawach oraz inicjowanie i opiniowanie projektów uchwał Rady Gminy poprzez radnych - członków Towarzystwa;
- o Podejmowanie innych działań zgodnych z celem Towarzystwa.

- Towarzystwo Przyjaciół Osiedla Grzybowego w Złotnikach
- Stowarzyszenie Gołęczewian
- Stowarzyszenie Sportów Ekstremalnych i Turystyki Aktywnej
- Sucholeskie Towarzystwo Muzyczne Musica Sacra

Gmina Suchy Las współpracuje z samorządami z państw Unii Europejskiej, tj. gminą Isernhagen w Niemczech i gminami regionu Doi de Bretagne we Francji.

Kontakty z niemiecką gminą Isernhagen nawiązane zostały w 1999 roku. W grudniu 2000 roku podpisana została niemiecka wersja umowy o partnerstwie w Isernhagen, natomiast w styczniu 2001 roku polska wersja tej umowy o partnerstwie w Suchym Lesie.

Współpraca pomiędzy gminą Suchy Las a gminą Isernhagen polega na:

- kontaktach Urzędów Gmin (wymiana doświadczeń, staże pracownicze, udział w uroczystościach),
- współpracy kulturalnej (wspólny konkurs fotograficzny, koncerty grup z Isernhagen),
- wymianie młodzieży (koordynowanej przez szkoły),
- wymianie grup sportowych,
- wymianie mieszkańców (koordynowanej przez Sucholeskie Towarzystwo Przyjaciół Europy),
- wymianie przedstawicieli grup zawodowych obu gmin (dotychczas odbyła się wymiana nauczycieli obu gmin).

Współpraca z francuskimi gminami regionu Doi de Bretagne rozpoczęła się w 2001 roku. Do dnia dzisiejszego jest to współpraca nieformalna polegająca głównie na:

- współpracy kulturalnej (wspólne przedstawienia młodzieży),
- wymianie młodzieży (koordynowanej przez szkoły),
- wymianie mieszkańców (koordynowanej przez Sucholeskie Towarzystwo Przyjaciół Europy).

Mapa problemów społecznych

Występujące w gminie problemy społeczne znajdują swe odzwierciedlenie w liczbie osób będących świadczeniobiorcami systemu pomocy społecznej. Zaznaczyć ponadto należy, że częstokroć w poszczególnych środowiskach mamy do czynienia z kumulacją niekorzystnych zjawisk wywołujących marginalizację społeczną.

Liczba gospodarstw domowych objęta pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2000-2003 w zależności od rodzaju świadczeń.

Rodzaj świadczeń	2000	2001	2002	2003
-------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych gminie	80	57	80	77
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych gminie	105	115	167	206
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych - łącznie	150	162	199	244

Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy w ramach zadań własnych gminy systematycznie rośnie - latach 2000-2003 uległa podwojeniu. Jest to jednak wynikiem skorzystania przez mieszkańców gminy z dotowanych przez wojewodę programów rządowych - dożywiania dzieci w szkole (lata 2002-2003) i pomocy rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy (2003r.)

Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2000-2003 w zależności od powodu ich trudnej sytuacji życiowej.

Powód udzielania pomocy	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Ubóstwo	33	33	37	46	74	94
Sieroctwo	4	3	4	4	3	3
Bezdomność	-	-	-	3	3	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	30	26	20	31	27
Bezrobocie	6	10	24	46	68	85
Niepełnosprawność	72	66	74	75	93	90
Długotrwała choroba	64	70	34	61	62	62
Rodziny niepełne	24	25	23	23	31	28
Rodziny wielodzietne	18	10	11	10	14	10
Alkoholizm	13	22	17	13	18	25
Narkomania	-	1	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	-	2	2	4	1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-

W roku 2003 najwięcej rodzin korzystało ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa (94 gospodarstwa domowe). Liczba ta sukcesywnie wzrastała od roku 2000.

Powyższe związane jest niewątpliwie z liczbą rodzin dotkniętych bezrobociem wśród tych, którzy objęci byli pomocą OPS-u. Liczba tych środowisk

rosła bowiem lawinowo od 1998 roku (kiedy to objętych pomocą z tego powodu było 6 gospodarstw) do 2003r. (kiedy wzrosła aż do 85 rodzin).

Często występującymi przesłankami wśród korzystających z pomocy społecznej są: niepełnosprawność (90 gospodarstw domowych w 2003 roku) i długotrwała choroba (62 rodziny w tym samym roku).

Pozostałe powody objęcia pomocą przez OPS występują już nie tak często jak powyższe (nie przekraczają 30 środowisk).

Z powyższych zestawień klient pomocy społecznej na terenie gminy jawi się jako osoba bądź rodzina (w rozumieniu osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe), pozbawiona głównego źródła utrzymania z pracy zawodowej, której podjęcie uniemożliwiają: brak ofert pracy, wiek, wykształcenie, trwała niezdolność do jej wykonywania spowodowana długotrwałą chorobą, a także utratą uprawnień do świadczeń z ZUS.

BEZROBOCIE

Bezrobocie w gminie Suchy Las w latach 2001 - 20 03⁵.

BEZROBOCIE					
Rok	Liczba mieszkańców gminy	Liczba bezrobotnych ogółem	W tym bezrobotnych:		Liczba bezrobotnych pobierających zasiłek
			Kobiet	Mężczyzn	
2001	9.585	257	168	89	73
2002	10.302	348	186	162	76
2003	10.850	326	193	133	55
I pół. 2004	11.057	334	211	123	67

Z analizy danych statystycznych obejmujących III kwartał 2004r. wynika, że:

- W gminie Suchy Las występuje najniższe bezrobocie spośród gmin powiatu poznańskiego;
- Niższy jest od średniej udział osób młodych (18-24 lata) wśród ogółu bezrobotnych;
- Najniższy udział osób niepełnosprawnych spośród ogółu

bezrobotnych. Są jednak również niepokojące zjawiska:

⁵ Źródło: Referat Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Suchy Las oraz Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu

- Najwyższy spośród gmin powiatu poznańskiego udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- Niska liczba bezrobotnych, która podjęła pracę w ostatnich

miesiącach. **NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ**

Na terenie gminy według danych z roku 2002 zebranych podczas Narodowego Spisu Powszechnego zamieszkuje 1100 osób niepełnosprawnych (niecałe 10% spośród wszystkich mieszkańców gminy Suchy Las). Biorąc pod uwagę rozkład ze względu na płeć niewiele więcej wśród osób niepełnosprawnych jest kobiet (590 - 54% ogółu), niż mężczyzn (510 - 46% ogółu).

Osoby niepełnosprawne						
Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym	aktywni zawodowo	bierni zawodowo	nieustalony status na rynku pracy
1.100	21	741	338	318	779	3

Natomiast według danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Poznaniu (orzecznictwo dla Powiatu Poznańskiego ziemskiego) na dzień 30 września 2003 roku na terenie gminy Suchy Las zamieszkuje 51 osób poniżej 16 roku życia mających orzeczoną niepełnosprawność oraz 161 takich osób powyżej 16 roku życia. Tak więc 212 mieszkańców gminy z orzeczoną niepełnosprawnością stanowi niecałe 4% ogółu tej kategorii mieszkańców powiatu.

ALKOHOLIZM

Problem nadużywania alkoholu jest zauważalny w każdej populacji. Pracownicy socjalni OPS spotykają się z nim wśród swoich klientów. Choć nie stanowi dużej liczby wśród innych powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej (25 rodzin w 2003r) niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżenia się wieku pierwszego z nim kontaktu. W rodzinach, które objęte są wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej pracownicy

dość często obserwują występowanie sytuacji sprzyjających picie alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i łatwość jego zdobywania. Szczęólnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka, co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu.

Na terenie gminy Suchy Las znajduje się - działający 1 raz w tygodniu - Klub Abstynenta „Roman” z siedzibą w Chludowie. W Klubie funkcjonuje telefon zaufania, w którym dyżuruje alkoholik z wieloletnią trzeźwością oraz psycholog z poradni odwykowej. Udzielają oni informacji w zakresie:

- leczenia odwykowego,
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- możliwości leczenia w placówkach stacjonarnych i niestacjonarnych,
- pomocy terapeutycznej dla członków rodzin z problemem alkoholowym
- procedur sądowych dot. przymusowego leczenia odwykowego.

Na terenie gminy działa też 5 świetlic socjoterapeutycznych w Biedrusku, Suchym Lesie, Złotnikach, Gołęczewie i Chludowie.

Świetlice czynne są w dni powszednie w godzinach popołudniowych i oferują dzieciom z nich korzystającym:

- bezpłatny posiłek,
- pomoc w odrabianiu lekcji,
- gry i zabawy,
- atrakcyjne wyjazdy,
- pogadanki

oraz podejmują inne inicjatywy przeznaczone dla dzieci w zakresie spędzania przez nie czasu wolnego.

Problem nadużywania alkoholu jest na tyle znaczący, że często wiąże się z występowaniem zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, problemami wychowawczymi i zdrowotnymi, a w konsekwencji często z bezrobociem, ubóstwem i przestępczością.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Zjawisko przestępczości w naszym kraju ma charakter dynamiczny i od początku lat 90-tych narasta. Oznacza to wzrost częstotliwości popełniania czynów, które klasyfikowane są jako przestępstwa. Wśród głównych przyczyn tej sytuacji wymienia się przede wszystkim nowe uwarunkowania społeczno - ekonomiczne, takie jak:

- wzrost liczby osób trwale ubogich,
- pogorszenie sytuacji materialnej znacznej grupy społeczeństwa,
- wysoki poziom bezrobocia,
- zanik lub brak wzorców i autorytetów moralnych,
- rozluźnienie więzi społecznych,
- narastanie postaw egoistycznych,
- nowe kwestie społeczne (bezdomność, narkomania, prostytucja, migracje).

Jak wynika ze statystyk znacznie wyższy stopień zagrożenia przestępczością

(5-krotnie) występuje na obszarach miejskich⁶. Nie oznacza to, że tereny wiejskie wolne są od tego zjawiska. Również na terenie gminy Suchy Las liczba popełnianych w skali roku przestępstw jest dość wysoka i oscyluje w ostatnich latach wokół 400 odnotowywanych czynów tego typu. Do najczęściej popełnianych przestępstw w gminie na przestrzeni ostatnich czterech lat należą włamania stanowiące 35% ogółu oraz kradzieże stanowiące blisko 25% ogółu (zaznaczyć należy, że między 2002 a 2003 rokiem odnotowano blisko 40% wzrost kradzieży).

Przestępczość na terenie gminy				
Rodzaj przestępstwa	2000r.	2001 r.	2002r.	2003r.
kradzież	79	97	77	107
w tym samochodów	21	11	9	26
włamania	135	117	134	129
rozbój, kradzież rozbójnicza	5	3	4	4
udział w bójce lub pobiciu	4	0	3	1
gwałt	2	1	0	0
produkcja i obrót narkotykami	4	1	1	4
przestępstwa gospodarcze	8	2	17	7
inne	139	117	100	99
Razem	391	349	345	377

⁶ J. Auleytner, K. Głębička „Polskie kwestie społeczna na przełomie wieków” wyd. TWP Warszawa 2001r., s. 227

Z punktu widzenia lokalnej polityki społecznej kluczowe znaczenie ma działalność następujących instytucji:

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania własne i zlecone gminie z zakresu ustawy o pomocy społecznej.

Rzeczywista liczba osób i gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2000-2003

Rok	Liczba gosp. domowych objętych pomocą	Liczba osób w tych gospodarstwach	Liczba mieszkańców gminy	% osób objętych pomocą w stosunku do mieszk. gminy
2000	150	501	9279	5,40
2001	162	552	9585	5,76
2002	199	708	10302	6,87
2003	244	734	10850	6,77

Wydatki Ośrodka Pomocy Społecznej na realizację zadań statutowych w latach 2000-2003

Realizowane zadania	2000	2001	2002	2003
Zadania zlecone gminie	207.238	229.350	262.930	211.846
w tym:				
- zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej	174.185	195.410	236.898	197.171
- zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne	22.354	22.050	15.095	8.177
- składki na ubezpieczenie zdrowotne	10.699	11.890	10.937	6.498
Państwowy Fundusz Kombatancki	6.600	3.560	-	-
Zadania własne gminy w tym:	125.603	155.790	182.186	183.979
- zasiłki celowe i pomoc w naturze	3.249	5.560	6.166	3.300
- usługi opiekuńcze			25.760	20.483
			990	1.080

- dotacja wojewody na rządowy program dożywiania dzieci				3.501
- dotacja wojewody na wyprawki szkolne dla I-klasistów				
- dotacja wojewody na pomoc dla rolników poszkodowanych w wyniku suszy				
Razem	339.441	388.700	445.116	395.825

Wydatki gminy Suchy Las na świadczenia pomocy społecznej w latach 2001-2003 utrzymywały się na tym samym poziomie.

Wymierną część wydatków na świadczenia pomocy społecznej w latach 2002-2003 stanowiły dotacje wojewody na realizację rządowych programów ośłonowych. Działania podejmowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej dla poprawy sytuacji życiowej mieszkańców gminy:

1. Działania podejmowane przez pracowników OPS:

- Kompletowanie dokumentów do Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego i Domu Pomocy Społecznej,
- Wnioskowanie do Sądu o wydanie postanowienia na umieszczenie w DPS,
- Kompletowanie dokumentów do placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- Kierowanie osób z problemem alkoholowym do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Pomoc w uzyskaniu sprzętu ortopedycznego dofinansowywanego przez PCPR,
- Kierowanie osób pozostających bez pracy i zwolnionych z pracy celem uzyskania należnych świadczeń z Powiatowego Urzędu Pracy,
- Pomoc w uzyskaniu świadczeń z ZUS,
- Pomoc w ustaleniu stopnia niepełnosprawności,
- Pomoc w znalezieniu pracy,
- Poradnictwo, w tym prawne,
- Pomoc w załatwieniu spraw urzędowych,

- Ustalanie sytuacji osób zobowiązanych do alimentacji,
- Pomoc w sporządzeniu wniosków o alimenty i ustalenie ojcostwa,
- Sporządzanie Niebieskiej Karty,
- Wnioskowanie do Sądu o ograniczenia władzy rodzicielskiej, umieszczenie dzieci w rodzinie zastępczej,
- Wykorzystanie lokalnej prasy do informowania mieszkańców o możliwościach i warunkach uzyskania pomocy,

2. Działania podejmowane we współpracy z innymi organizacjami:

- Organizowanie Dnia Seniora (Ośrodek Kultury, Rady Sołeckie, Koła Gospodyń Wiejskich, Sponsorzy),
- Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży (Szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy, Stowarzyszenie Młodych Wielkopolan w Poznaniu, Sucholeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom, Sponsorzy),
- Uzyskanie i rozdysponowanie bonów towarowych do realizacji w marketach (Sponsorzy),
- Organizowanie spotkań integracyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- Uzyskanie i rozdysponowanie pomocy rzeczowej (Sponsorzy),
- Organizowanie zbiórek żywności (Wielkopolski Bank Żywności),
- Współpraca z Sucholeskim Kołem Caritas i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Suchym Lesie.
- Organizowanie pomocy dla powodzian

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizuje zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Działania Komisji wpisane są do - uchwalanego przez Radę Gminy - Gminnego Programu Profilaktyki Problemów Alkoholowych. Obejmują one m.in.:

- Powstanie Klubu Abstynenta i prowadzenie punktu konsultacyjnego,
- Prowadzenie 5 świetlic socjoterapeutycznych,
- Finansowanie programów o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym,
- Zorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci,
- Współtworzenie akcji, konkursów i imprez propagujących ideę trzeźwości
- Kierowanie osób uzależnionych do leczenia odwykowego.

- Kierowanie na szkolenia opiekunów świetlic socjoterapeutycznych.

PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Suchym Lesie⁷ jest jedną z czterech Filii (oprócz Suchego Lasu Filie takie znajdują się w Buku, Stęszewie i Tarnowie Podgórnym) Poradni w Luboniu.

Korzystanie z pomocy świadczonej przez Poradnię ma charakter dobrowolny (bez skierowania) i nieodpłatny. Placówka udziela pomocy uczniom, ich rodzicom (opiekunom prawnym) i nauczycielom przedszkoli, szkół i innych placówek z terenu jej działania.

Poradnia wydaje na pisemny wniosek rodziców dziecka (lub opiekunów prawnych) opinie m.in. w sprawach:

- wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego,
- pozostawienia ucznia klasy I - III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie,
- objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej,
- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom,
- zwolnienia ucznia z wadą słuchu z nauki drugiego języka obcego,
- udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki,
- przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy.

Ponadto Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Suchym Lesie⁸ wydaje orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania dla uczniów szkół położonych na terenie jej działania.

Grupami mieszkańców gminy Suchy Las wymagającymi wsparcia w ramach szeroko pojętej polityki społecznej są:

- > **osoby bezrobotne,**
- > **osoby niepełnosprawne,**

Informacja dla rodziców w sprawie korzystania z usług Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej

⁸ Informacja dla rodziców (opiekunów) w sprawie wydawania przez Poradnię Psychologiczno -Pedagogiczną orzeczeń dla uczniów.

- > **dzieci i młodzież, szczególnie z rodzin niewydolnych wychowawczo,**
- > **osoby samotne wymagające opieki.**

Identyfikacja podstawowych problemów społecznych na terenie gminy Suchy Las:

- > **bezrobocie, zwłaszcza wśród kobiet,**
- > **wykluczenie społeczne będące wynikiem długotrwałego ubóstwa i wyuczonej bezradności,**
- > **problemy wynikające z braku integracji osób niepełnosprawnych i samotnych,**
- > **profilaktyka uzależnień i przestępczości w aspekcie rozwoju demograficznego gminy.**

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest metodą analizy wewnętrznych (atutów czyli mocnych stron oraz słabości) i zewnętrznych (szans czyli możliwości i zagrożeń) warunków funkcjonowania danego podmiotu, systemu czy układu, którym w naszym przypadku jest gmina Suchy Las. Poprzez jej zastosowanie możliwe staje się systematyczne poszukiwanie możliwości rozwoju gminy w wyniku zestawienia i skonfrontowania jej zewnętrznych i wewnętrznych warunków funkcjonowania.

Przechodząc do analizy SWOT gminy Suchy Las wyodrębnić można następujące silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia tej jednostki samorządu.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - efektywnie funkcjonujący samorząd, - rozwinięta infrastruktura instytucji gminnych, - zwiększająca się liczba organizacji pozarządowych, - nawiązana współpraca z gminami z krajów UE, - zrównoważony budżet gminy, - różnorodność branż lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - brak zintegrowanych działań instytucji publicznych i obywatelskich - zwiększająca się liczba osób/rodzin wykluczonych społecznie, - wzrastająca liczba osób bezrobotnych korzystających ze wsparcia finansowego gminy, - bariery utrudniające

gospodarki.	poruszanie się osób niepełnosprawnych, - brak mieszkań socjalnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
- graniczenie z miastem (Poznań) o dużym potencjale rozwojowym, - lokalizacja gminy przy	- niestabilność przepisów prawa utrudniająca planowanie rozwoju gminy, - zlecenie przez administrację
drodze krajowej nr 11, - walory przyrodnicze gminy, - korzystne prognozy demograficzne, - rozwój przedsiębiorczości, - rozwój budownictwa mieszkaniowego, - możliwość pozyskania środków z funduszy strukturalnych.	rządową nowych zadań bez pokrycia finansowego, - wyuczona bezradność i postawy roszczeniowe osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, - pogłębiające się rozwarstwienie społeczne.

Niewątpliwie mocną stroną gminy Suchy Las jest silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej polityki społecznej. Elementem wspomagającym i dającym dodatkowe szanse i możliwości w tej materii, jest decentralizacja finansów publicznych - co biorąc pod uwagę powyższe powoduje, że środki finansowe mogą być trafniej przekazywane do ośrodków i instytucji realizujących politykę społeczną.

Kolejną mocną stroną gminy jest działalność na jej terenie wielu podmiotów gospodarczych, co przekłada się na poziom zatrudnienia mieszkańców, a tym samym niski wskaźnik bezrobocia. W obliczu ciągłego wzrostu inwestycji zewnętrznych istnieją szanse na jeszcze większe zminimalizowanie zjawiska braku zatrudnienia mieszkańców gminy.

Również korzystne prognozy demograficzne, a także lokalizacja w pobliżu dużego miasta w powiązaniu z walorami przyrodniczymi gminy pozwalają na optymistyczne plany dotyczące rozwoju istniejącej już i dobrze funkcjonującej infrastruktury oraz tworzenie nowych usług.

Fakt wejścia naszego kraju do Unii Europejskiej w kontekście nawiązanych już przez samorząd kontaktów z gminami z krajów Wspólnoty stwarza większe szanse na efektywne pozyskiwanie środków z funduszy strukturalnych na realizację celów polityki społecznej.

Obiecująco przedstawia się również aktywność mieszkańców przejawiająca się w uczestnictwie oraz podejmowanych działaniach w ramach organizacji pozarządowych.

Niestety gmina Suchy Las posiada również słabe strony. Jedną z nich rzutującą w znaczący sposób na inne sfery jest brak zintegrowanych działań instytucji publicznych i obywatelskich, co jest być może efektem nieuwzględnienia tego elementu w Strategii Rozwoju Gminy. Stwarzając bowiem platformę dla współpracy w/w podmiotów wypracować można efektywny i trwały model rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

Kolejną słabą stroną sucholeskiej gminy jest zwiększająca się liczba osób wykluczonych społecznie. Bowiem mimo niskiego wskaźnika bezrobocia na tym terenie, istnieje grupa osób długotrwale pozostających bez pracy, zagrożonych tym samym marginalizacją społeczną. Rodziny tych osób poprzez uzyskiwane świadczenia z systemu pomocy społecznej praktycznie pozostają na utrzymaniu gminy. Pozostawanie w sferze długotrwałego ubóstwa przyczynia się do występowania innych niekorzystnych zjawisk społecznych. Należą do nich przede wszystkim wzrost przestępczości, uzależnień, a także dysfunkcjonalność rodzin, wyuczona bezradność i postawy roszczeniowe. Izolacja społeczna tych środowisk jest jeszcze bardziej widoczna w zestawieniu ze sporą grupą zasobnych mieszkańców gminy. Powoduje to problem rozwarstwienia społecznego.

Odrębnym problemem jest poczucie izolacji społecznej osób niepełnosprawnych. Związane jest to z występowaniem zarówno barier mających swe podłoże w sferze relacji interpersonalnych (bariery natury psychologicznej i społecznej), jak i wynikających z istniejących w najbliższym otoczeniu utrudnień natury technicznej (bariery architektoniczne i komunikacyjne w zestawieniu z zamieszkiwaniem osoby niepełnosprawnej w znacznej odległości od centrum gminy).

Utrudnieniem w efektywnym rozwiązywaniu problemów społecznych gminy może być niestabilność przepisów prawa, co często wiąże się z obarczaniem samorządów dodatkowymi zadaniami bez zapewnienia odpowiednich środków finansowych na ich realizację.

Misja

Współdziałanie samorządu lokalnego, organizacji obywatelskich oraz miejscowej społeczności zapewnia mieszkańcom gminy poczucie bezpieczeństwa socjalnego, kompleksową opiekę nad rodziną, a także umożliwia pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Cele strategiczne

1. Prawidłowe funkcjonowanie rodzin.

Mając na uwadze doniosłą rolę rodziny w życiu społecznym priorytetowym celem gminy jest wzmacnianie jej rozwoju poprzez wspieranie jej członków w realizacji ich funkcji. Zatem wszelkie proponowane rozwiązania w ramach strategii powinny mieć charakter prorodzinny. Dlatego podejmowane powinny być zarówno działania profilaktyczne i edukacyjne wobec rodzin oraz świadczona pomoc w rozwiązywaniu ich problemów. Bowiem inwestycje w rodzinę minimalizują problemy społeczne i gwarantują harmonijny rozwój społeczności lokalnej.

2. Harmonijny rozwój dzieci i młodzieży.

W obliczu zauważalnego zjawiska „starzenia się” społeczeństwa związanego ze spadkiem liczby urodzeń oraz coraz liczniejszych zagrożeń cywilizacyjnych dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, bardzo istotne jest tworzenie warunków wspomagających rodziców w opiece i wychowaniu młodego pokolenia. Dlatego też należy podjąć wszechstronne działania ukierunkowane na ochronę najmłodszych członków społeczności gminnej przed niekorzystnymi zjawiskami, a także stworzyć im warunki do „równego startu” w dorosłe życie.

3. Bezpieczeństwo socjalne mieszkańców.

Pełne uczestnictwo w życiu społecznym nie jest możliwe w sytuacji niezaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych. Zgodnie z zasadą solidaryzmu społecznego członkowie danej społeczności winni wspierać osoby, które samodzielnie nie są w stanie rozwiązać dotyczących ich trudnych sytuacji życiowych. Brak zorganizowanego systemu wsparcia wywołać może marginalizowanie tych osób. Wobec tego niezbędna jest partycypacja wszystkich mieszkańców w efektywnych działaniach wspierających najbardziej

potrzebujących. Pierwszoplanową rolę w tego typu przedsięwzięciach odgrywa samorząd lokalny i jego instytucje.

4. Integracja społeczności lokalnych.

W rozwiniętym społeczeństwie obywatelskim członkowie społeczności przejmują odpowiedzialność za funkcjonowanie całej wspólnoty. W takiej sytuacji potrzeby mieszkańców zaspakajane są w dużej mierze bez udziału powoływanych specjalnie do tego celu instytucji. Wiąże się to z aktywnym indywidualnym i grupowym udziałem mieszkańców gminy we wszelkich podejmowanych na jej terenie przedsięwzięciach. Proces tworzenia się społeczeństwa obywatelskiego jest długotrwały i w naszym kraju jeszcze nie uległ zakończeniu. Dlatego ważne jest ciągle promowanie i podejmowanie inicjatyw angażujących mieszkańców do włączenia się w życie społeczności.

Cele operacyjne i zadania

Cel strategiczny: Prawidłowe funkcjonowanie rodzin

Cel operacyjny	Zadania
Promocja pozytywnych modeli życia rodzinnego	<ul style="list-style-type: none">• inicjowanie i organizowanie wspólnego rodzinnego spędzania czasu wolnego - turnieje rodzin, rodzinne bilety na imprezy sportowe i kulturalne, okazjonalne gminne imprezy rodzinne (organizatorzy: Ośrodek Kultury, Gminny Ośrodek Sportu);• promowanie w lokalnych mediach (prasa, Internet) pozytywnych wzorców rodzinnych poprzez prezentację przykładów udanego życia rodzinnego.
Poradnictwo rodzinne	<ul style="list-style-type: none">• uruchomienie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla dorosłych na terenie gminy - Rodzinny Punkt Informacyjny.
Terapia rodzinna	<ul style="list-style-type: none">• uruchomienie terapii rodzinnej rozumianej jako działania psychologiczne, pedagogiczne i socjoterapeutyczne mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej zadań.

Cel strategiczny: Harmonijny rozwój dzieci i młodzieży

Cel operacyjny	Zadania
Profilaktyka zagrożeń	<ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie procedury współpracy - pracownik socjalny Ośrodka Pomocy Społecznej - pedagog/psycholog szkolny - pedagog/psycholog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej - Policjant; • przeprowadzenie szkoleń dla nauczycieli, wychowawców, trenerów i instruktorów pracujących z dziećmi i młodzieżą, a także pracowników socjalnych z zakresu profilaktyki i diagnostyki zagrożeń cywilizacyjnych; • wdrożenie programu edukacyjno-informacyjnego w zakresie profilaktyki zdrowotnej i społecznej -program „Łatwiej i taniej zapobiegać, niż leczyć”; • ograniczenie dostępności do alkoholu i wyrobów tytoniowych dzieciom i młodzieży - akcja profilaktyczna „Zła tolerancja” wśród mieszkańców gminy ze szczególnym ukierunkowaniem na sprzedawców w/w produktów.
Organizacja opieki i wychowania	<ul style="list-style-type: none"> • określenie optymalnej sieci placówek oświatowych na terenie gminy (liczba szkół i przedszkoli uwzględniająca wysoki poziom świadczonych usług opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych); • rozszerzenie formuły zajęć pozalekcyjnych poprzez dostosowanie ich do występujących lokalnie potrzeb (propozycje zgłaszane przez uczniów, rodziców, nauczycieli; idea szkoły jako placówki „otwartej”) i problemów (intensyfikacja działań profilaktycznych) -np. szkoła jako placówka będąca centrum różnorodnych form aktywności (społecznej, kulturalnej, sportowej, rozrywkowej) społeczności
	<p>lokalnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • uruchomienie w ramach szkół kół zainteresowań,

	<p>świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, które pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozszerzenie działalności świetlic socjo-terapeutycznych poprzez ich dostępność przez 5 dni w tygodniu w zwiększonym wymiarze godzin. • prowadzenie ciągłego monitoringu potrzeb w zakresie organizacji opieki i wychowania dla dzieci i młodzieży na terenie gminy oraz określenie procedur zaspakajania w/w potrzeb.
Organizacja czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży w ramach masowej aktywności kulturalnej - plenerowe koncerty, spektakle. • organizowanie spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży w ramach aktywności sportowej - liga piłkarska, turnieje lekkoatletyczne; • wykorzystanie do celów rekreacyjno-sportowych zasobów przyrodniczych gminy - „Sucholeskie biegi na orientację” , cykliczne zawody w kolarstwie przełajowym „Biedrusko-cross”.
Poradnictwo specjalistyczne	<ul style="list-style-type: none"> • rozszerzenie działalności Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej o poradnictwo specjalistyczne.
Kompensacja deficytów rozwojowych	<ul style="list-style-type: none"> • kompensacja deficytów rozwojowych dzieci i młodzieży w ramach zajęć wyrównawczych prowadzonych w szkołach; • rozszerzenie działalności Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej o zajęcia kompensacyjne dla dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny: Bezpieczeństwo socjalne mieszkańców

Cel operacyjny	Zadania
Wsparcie materialne	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie sieci pomocy charytatywnej.
Pomoc mieszkaniowa	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie mieszkań socjalnych.
Organizacja usług	<ul style="list-style-type: none"> • zorganizowanie stacjonarnej formy opieki nad

opiekuńczych	<p>osobami starszymi - utworzenie Rodzinnego Domu Pomocy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie przy Ośrodku Pomocy Społecznej punktu usług opiekuńczych.
Aktywizujące formy wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie dodatkowych miejsc pracy poprzez zorganizowanie robót publicznych; • zorganizowanie form aktywności zawodowej w ramach przedsiębiorstwa społecznego; • utworzenie punktu informacyjnego o wolnych miejscach pracy.

Cel strategiczny: Integracja społeczności lokalnych

Cel operacyjny	Zadania
Edukacja i wspieranie liderów społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie społeczności lokalnych - program CAL (Centrum Aktywności Lokalnej);
Organizacja grup samopomocowych	<ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie działań zmierzających do propagowania wolontariatu wśród różnych grup mieszkańców i koordynujących działania wolontariuszy - utworzenie Gminnego Centrum Wolontariatu; • wdrożenie modelu pomocy wzajemnej wśród mieszkańców - programy: „Banki czasu”, „Pomoc sąsiedzka”.
Aktywizowanie osób niepełnosprawnych i samotnych	<ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie działań zmierzających do budowania wrażliwości na potrzeby osób niepełnosprawnych - programy: „Twórczość niepełnosprawnych”, „Likwidujemy bariery”; • utworzenie ośrodka wsparcia dla osób samotnych-dziennego domu pomocy.

Zasady realizacji

W ramach wdrażania Strategii należy podjąć następujące działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych:

1. Zapewnienie montażu finansowego ze środków samorządowych, państwa (w tym funduszy europejskich) oraz prywatnych.
2. Profesjonalne przygotowanie służb, instytucji i kadr, które będą zarządzać, wdrażać i monitorować projekty strategiczne.
3. Wzmocnienie systemu organizacyjnego oraz podniesienie nakładów na infrastrukturę Ośrodka Pomocy Społecznej, który posiada kluczową rolę w procesie wdrożenia programu społecznego na terenie gminy.
4. Wprowadzenie rozwiązań umożliwiających większy udział organizacji niepublicznych (zwłaszcza pozarządowych) w realizacji usług publicznych.
5. Wprowadzenie cyklicznej (najlepiej raz w roku) ewaluacji Strategii.

Zakładane efekty

1. Spadek liczby dysfunkcyjnych rodzin na terenie gminy.
2. Wzmocnienie rodzin w wypełnianiu ich funkcji.
3. Powstanie systemu efektywnego i profesjonalnego wsparcia dla rodzin.
4. Zmniejszanie zjawiska demoralizacji i przestępczości dzieci i młodzieży.
5. Kompensacja deficytów rozwojowych dzieci i młodzieży.
6. Zminimalizowanie zjawiska braku poczucia bezpieczeństwa socjalnego wśród mieszkańców gminy.
7. Aktywny udział mieszkańców gminy w działaniach podejmowanych na rzecz społeczności lokalnych.
8. Efektywna działalność grup samopomocowych.
9. Integracja grup mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Monitoring i ewaluacja strategii

Ewaluacja strategii odbywać się będzie poprzez system permanentnej oceny działań opracowanych i podejmowanych w jej ramach:

- opracowanie wystandaryzowanych procedur monitoringu i ewaluacji dla poszczególnych zadań realizowanych w ramach strategii;
- opracowanie wystandaryzowanych wzorów dokumentów podlegających kontroli dla poszczególnych zadań realizowanych w ramach strategii;
- okresowa analiza sprawozdań przygotowywanych przez podmioty realizujące poszczególne przedsięwzięcia,
- okresowe (co pół roku) spotkania monitorujące realizację poszczególnych zadań,
- kontrole merytoryczne i finansowe podmiotów realizujących poszczególne zadania w ramach strategii;
- sporządzenie i analiza corocznego podsumowania z realizacji poszczególnych zadań realizowanych w ramach strategii,
- cykliczna (raz w roku) ewaluacja realizacji całej Strategii.

Zakończenie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się do wdrożenia w Gminie Suchy Las, nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia ukierunkowuje działania władz samorządowych, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego modelu systemu pomocy społecznej.

Celem Strategii są działania długookresowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest instrumentem mającym pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające na terenie gminy oraz samych mieszkańców.

Propozycje projektów zawarte w Strategii pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, często marginalizowanych i wykluczonych ze społeczeństwa. Strategia proponuje wdrożenie partnerstwa lokalnego między różnorodnymi partnerami społecznymi, jako zasady rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Suchy Las. Stwarza to

szansę na ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych jak: patologie, ubóstwo czy długoterminowe bezrobocie.

Ważnym zadaniem jest skonstruowanie mechanizmów finansowych pozwalających na łączenie środków z różnych źródeł dla realizacji zaproponowanych programów.

Niezwykle ważną sprawą jest również konieczność budowy platformy instytucji i organizacji koordynujących działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. W tym procesie zapewnić należy wzmocnienie kluczowej instytucji wdrażania Strategii jaką jest Ośrodek Pomocy Społecznej. W ramach Strategii zaproponowano również monitoring i ocenę skuteczności realizacji zadań strategicznych.

Od realizacji powyższych założeń i determinacji w procesie wdrażania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zależeć będzie jej efektywność w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców gminy Suchy Las.